EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 07 16
COM(2025) 415 final

2025/0230 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Jungtinių Tautų konvencijos dėl kibernetinių nusikaltimų, dėl tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su tam tikrais nusikaltimais, daromais naudojantis informacinių ir ryšių technologijų sistemomis, stiprinimo ir dėl keitimosi elektroniniais sunkių nusikaltimų įrodymais pasirašymo Europos Sąjungos vardu

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Pasiūlymo tikslai

Šiuo pasiūlymu siekiama, kad Europos Sąjungos Taryba (toliau – Taryba) įgaliotų Europos Komisiją (toliau – Komisija) Europos Sąjungos vardu pasirašyti Jungtinių Tautų konvenciją dėl kibernetinių nusikaltimų (toliau – Konvencija)[(1)].

Komisija taip pat pateiks pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, kuriuo Komisija įgaliojama sudaryti Konvenciją Europos Sąjungos vardu. Abiem šiais pasiūlymais Komisija vykdo savo įsipareigojimą pagal Europos vidaus saugumo strategiją „ProtectEU“[(2)].

Kibernetiniai nusikaltimai toliau kelia vis didesnę grėsmę ES piliečių ir verslo subjektų saugumui[(3)]. Remiantis Europolo organizuoto nusikalstamumo internete grėsmės vertinimu, per pastaruosius 10 metų kibernetinių nusikaltimų grėsmių mastas, intensyvumas ir galima žala labai išaugo[(4)]. Kibernetiniai nusikaltėliai išnaudoja besiformuojančias technologijas, pavyzdžiui, dirbtinį intelektą (DI), išpuoliams automatizuoti, socialinės inžinerijos tikslais ir siekdami apeiti apsaugos priemones, todėl kibernetinių išpuolių mastas ir veiksmingumas vis didėja. Dėl ekonominio nuosmukio, geopolitinio nestabilumo ir visame pasaulyje augančios nelygybės atsiranda dar daugiau paskatų daryti kibernetinius nusikaltimus finansiniais motyvais[(5)]. Nusikalstamų veikų pasinaudojant kibernetine erdve, pavyzdžiui, sukčiavimo internete ar vaikų seksualinio išnaudojimo, dydis ir mastas toliau auga. Skaičiuojama, kad 2024 m. dėl sukčiavimo internete visame pasaulyje prarasta apie 1,03 trljn. EUR[(6)]. Pranešimų apie vaikų seksualinį išnaudojimą skaičius visame pasaulyje išaugo nuo 1 milijono (2010 m.) iki beveik 36 milijonų (2023 m.), iš jų ES – 1,3 milijono[(7)].

Kibernetiniai nusikaltimai yra pasaulinis reiškinys, kurio nesulaiko jokios sienos, o tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su kibernetiniais nusikaltimais stiprinimas įvairiose pasaulio šalyse jau daugiau kaip dešimtmetį laikomas prioritetu. Visų pirma dėl to, kad internetas neturi sienų, kibernetinių nusikaltimų tyrimai beveik visada yra tarpvalstybinio pobūdžio, tad įvairių šalių institucijos turi glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauti. Pastaraisiais metais padaugėjo šalių, su kuriomis reikia bendradarbiauti, nes kibernetiniai nusikaltėliai slepiasi patogiose jurisdikcijose visame pasaulyje ir iš ten vykdo išpuolius prieš ES ir jos šalis partneres.

Tiriant nusikalstamas veikas, tiek padarytas internete, tiek įprastas, pavyzdžiui, prekybą narkotikais, vis daugiau svarbos įgyja elektroniniai įrodymai, nes planuodami ir

---

(1) Konvencijos tekstas bus pridėtas prie pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Konvencijos sudarymo Europos Sąjungos vardu.

(2) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ProtectEU“ – Europos vidaus saugumo strategija; COM(2025) 148 *final*.

(3) 2023 m. išpuoliai naudojant išpirkos reikalavimo programinę įrangą, seksualinis vaikų išnaudojimas ir sukčiavimas internete tebebuvo didžiausią grėsmę keliančios kibernetinių nusikaltimų apraiškos Europos Sąjungoje (ES). Vieni kibernetiniai nusikaltėliai veikė ES patys būdami ES, kiti rinkosi veikti iš užsienio ir savo neteisėtą veiklą bei pinigus slėpti trečiosiose šalyse. 2024 m. organizuoto nusikalstamumo internete grėsmės vertinimas (IOCTA).

(4) 2024 m. organizuoto nusikalstamumo internete grėsmės vertinimas (IOCTA).

(5) 2025 m. Sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimas (SOCTA).

(6) 2025 m. ataskaita „Global State of Scams“ (GASA).

(7) Nacionalinis dingusių ir išnaudojamų vaikų centras, https://www.missingkids.org/cybertiplinedata.

koordinuodami savo veiklą nusikaltėliai naudojasi internetu ir programėlėmis, tad dažnai palieka pėdsakų internete. Dėl to per Komisijos atliktą apklausą nustatyta, kad jau 2018 m. teisėsaugos ir teisminėms institucijoms buvo reikalinga prieiga prie elektroninių įrodymų ne mažiau kaip 85 % nusikalstamų veikų tyrimų atvejų, įskaitant kibernetinių nusikaltimų tyrimus[8]. Bet kurios nusikalstamos veikos įrodymai vis dažniau yra elektroninės formos, o juos turi užsienio jurisdikcijose esantys paslaugų teikėjai. Bent 55 % tyrimų atvejų tenka teikti tarpvalstybinius prašymus dėl prieigos prie įrodymų[9]. Kad baudžiamosios teisenos atsakas būtų veiksmingas, reikalingos tinkamos priemonės, kad šiuos įrodymus būtų galima gauti ir taip ginti teisinę valstybę.

Todėl nacionaliniu, ES[10] ir tarptautiniu lygmenimis imamasi veiksmų siekiant pagerinti dalijimąsi elektroniniais įrodymais nusikalstamų veikų tyrimų tikslais.

Konvencija yra vienas iš tokių veiksmų. Joje nustatytos bendros pasaulinės taisyklės, kuriomis siekiama stiprinti bendradarbiavimą kibernetinių nusikaltimų ir elektroninių įrodymų rinkimo nusikalstamų veikų tyrimo ar procesų tikslais srityje sukuriant pagrindą bendradarbiauti su daugeliu šalių, su kuriomis nei ES, nei jos valstybės narės nėra sudariusios susitarimų, kartu užtikrinant pagarbą ES teisės normoms ir vertybėms. Konvencija yra suderinama su esamais ES ir tarptautiniais dokumentais ir juos papildo.

Pagrindinė informacija

2001 m. Europos Tarybos konvencija dėl elektroninių nusikaltimų (toliau – Budapešto konvencija)[11] yra pirmoji tarptautinė sutartis, sudaryta dėl kibernetinių nusikaltimų. Ji palengvina kovą su nusikalstamomis veikomis, padarytomis naudojantis kompiuteriniais tinklais. Prie Budapešto konvencijos gali prisijungti Europos Tarybos valstybės narės, o pakvietus – ir valstybės, kurios nėra narės. Iki šiol prie jos yra prisijungusios 80 valstybių Konvencijos šalių, įskaitant 26 Europos Sąjungos valstybes nares. Budapešto konvencijos antrajame papildomame protokole[12] pateikiamos atnaujintos keitimosi elektroniniais įrodymais taisyklės[13].

Europos Sąjunga ir jos valstybės narės taip pat yra dviejų iš pagrindinių ir beveik visuotinai priimtų Jungtinių Tautų baudžiamosios teisenos dokumentų – Jungtinių Tautų konvencijos

---

(8) SWD(2018) 118 *final*.

(9) SWD(2018) 118 *final*.

(10) 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių elektroniniams įrodymams baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymui pasibaigus baudžiamajam procesui (OL L 191, 2023 7 28, p. 118–180, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1543/oj) ir 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1544, kuria nustatomos suderintos paskirtųjų įmonių ir teisinių atstovų skyrimo elektroniniams įrodymams baudžiamajame procese rinkti taisyklės, (OL L 191, 2023 7 28, p. 181–190, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1544/oj).

(11) CETS Nr. 185.

(12) CETS Nr. 224.

(13) Taryba priėmė sprendimus, kuriais valstybės narės įgaliojamos dėl ES interesų pasirašyti ir ratifikuoti Antrąjį papildomą protokolą: 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimą (ES) 2022/722, kuriuo valstybės narės įgaliojamos dėl Europos Sąjungos interesų pasirašyti Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų Antrąjį papildomą protokolą dėl glaudesnio bendradarbiavimo ir elektroninių įrodymų atskleidimo, (OL L 134, 2022 5 11, p. 15–20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/722/oj) ir 2023 m. vasario 14 d. Tarybos sprendimą (ES) 2023/436, kuriuo valstybės narės įgaliojamos dėl Europos Sąjungos interesų ratifikuoti Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų Antrąjį papildomą protokolą dėl glaudesnio bendradarbiavimo ir elektroninių įrodymų atskleidimo, (OL L 63, 2023 2 28, p. 48–53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/436/oj).

prieš organizuotą nusikalstamumą (UNTOC)[14] ir Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją (UNCAC)[15] – šalys.

Naujosios Konvencijos nuostatos yra suderintos ir suderinamos su šiais trimis įtvirtintais ir plačiai priimtais tarptautiniais dokumentais.

Į Jungtinių Tautų (JT) darbotvarkę taip pat įtraukti klausimai dėl informacinių technologijų aktyvesnio naudojimo ir dėl naujų telekomunikacinių bei kompiuterinių tinklų sistemų sparčios plėtros, taip pat technologijų naudojimo ir piktnaudžiavimo jomis nusikalstamais tikslais. 2010 m. gruodžio 21 d. JT Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją Nr. 65/230, kuria Nusikalstamumo prevencijos ir baudžiamosios justicijos komisijos prašoma įsteigti Neribotos sudėties tarpvyriausybinę elektroninių nusikaltimų klausimų ekspertų grupę (toliau – TEG), kuri išsamiai išnagrinėtų kibernetinių nusikaltimų problemą.

JT Generalinė Asamblėja priėmė 2018 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją Nr. 73/187 dėl kovos su informacinių ir ryšių technologijų naudojimu nusikalstamais tikslais. 2019 m. gruodžio 27 d. JT Generalinė Asamblėja ta pačia tema priėmė antrąją rezoliuciją Nr. 74/247 dėl neribotos sudėties *ad hoc* tarpvyriausybinio ekspertų komiteto (toliau – *Ad hoc* komitetas) įsteigimo, o pačiam *Ad hoc* komitetui buvo pavesta parengti išsamią tarptautinę konvenciją dėl kovos su informacinių ir ryšių technologijų naudojimu nusikalstamais tikslais. Rezoliucijoje nurodyta, kad *Ad hoc* komitetas turi visapusiškai atsižvelgti į esamus tarptautinius teisinius dokumentus ir nacionalinio, regioninio ir tarptautinio lygmens pastangas kovoti su informacinių ir ryšių technologijų naudojimu nusikalstamais tikslais, visų pirma į TEG darbą ir rezultatus.

2022 m. gegužės 24 d. Taryba įgaliojo Komisiją Europos Sąjungos vardu dalyvauti derybose dėl Konvencijos[16]. Komisija jose dalyvavo pagal Tarybos sprendimą ir vadovavosi jame išdėstytais derybų nurodymais. Komisijai talkino Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT). Komisija nuolat konsultavosi su Tarybos specialiuoju derybų dėl Sąjungos pozicijos komitetu ir užtikrino, kad Konvencija derėtų su atitinkama ES *acquis*.

---

(14) Dok. A/55/383. 2000 m. gruodžio 12 d. ES pasirašė ir 2004 m. gegužės 21 d. ratifikavo UNTOC, taip pat ratifikavo protokolus dėl neteisėto žmonių gabenimo ir prekybos žmonėmis. Žr. 2004/579/EB: 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos sprendimas dėl Jungtinių Tautų Konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą sudarymo Europos bendrijos vardu (OL L 261, 2004 8 6, p. 69–69, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/579/oj); 2006/616/EB: 2006 m. liepos 24 d. Tarybos sprendimas dėl Protokolo dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, papildančio Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, sudarymo Europos bendrijos vardu, susijęs su tomis Protokolo nuostatomis, kurios patenka į Europos bendrijos steigimo sutarties 179 ir 181a straipsnių taikymo sritį, (OL L 262, 2006 9 22, p. 24–33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2006/616/oj) ir 2006/619/EC: 2006 m. liepos 24 d. Tarybos sprendimas dėl Protokolo dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja, papildančio Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, sudarymo Europos bendrijos vardu, susijęs su tomis Protokolo nuostatomis, kurios patenka į Europos bendrijos steigimo sutarties III dalies IV antraštinės dalies taikymo sritį, (OL L 262, 2006 9 22, p. 51–58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2006/619/oj).

(15) Jungtinės Tautos, Sutarčių rinkinys, 2349 t., p. 41; Dok. A/58/422. 2005 m. rugsėjo 15 d. ES pasirašė JT konvenciją prieš korupciją, o 2008 m. lapkričio 12 d. ją ratifikavo. Žr. 2008/801/EB: 2008 m. rugsėjo 25 d. Tarybos sprendimas dėl Konvencijos prieš korupciją sudarymo Europos bendrijos vardu (OL L 287, 2008 10 29, p. 1–110, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/801/oj).

(16) 2022 m. gegužės 24 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/895, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas Europos Sąjungos vardu dėl išsamios tarptautinės konvencijos dėl kovos su informacinių ir ryšių technologijų naudojimu nusikalstamais tikslais, (OL L 155, 2022 6 8, p. 42–48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/895/oj).

Pagal Pagrindų susitarimą dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių[17] Komisija apie derybas taip pat informavo Europos Parlamentą.

Per derybas ir joms pasibaigus Komisija taip pat informavo Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūną (EDAPP) ir Europos duomenų apsaugos valdybą (EDAV).

Nuo 2022 m. vasario 28 d. iki 2024 m. rugpjūčio 9 d. *Ad hoc* komitetas surengė aštuonis oficialius posėdžius. Tarp oficialių posėdžių jis taip pat rengė neoficialius posėdžius ir surengė penkis tarpinius posėdžius, skirtus konsultacijoms su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant pasaulines ir regionines tarpvyriausybines organizacijas, nevyriausybines organizacijas, pilietinės visuomenės organizacijas, akademines institucijas ir privatųjį sektorių.

2024 m. rugpjūčio 8 d. *Ad hoc* komitetas bendru sutarimu patvirtino Konvencijos teksto projektą ir prie jo pridedamą JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijos projektą. JT Generalinė Asamblėja abu dokumentus bendru sutarimu priėmė 2024 m. gruodžio 24 d.[18] Numatyta, kad Konvenciją bus galima pasirašyti Hanojuje, Vietname, 2025 m. spalio 25 d., o vėliau – Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke iki 2026 m. gruodžio 31 d.

Konvencija įsigalios, 40 valstybių Konvencijos šalių pagal 65 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas išreiškus sutikimą būti saistomoms Konvencijos.

Pagal nusistovėjusią UNTOC ir UNCAC praktiką Konvencijoje numatyta, kad tokia regioninė ekonominės integracijos organizacija, kokia yra, pavyzdžiui, Europos Sąjunga, gali pasirašyti ir ratifikuoti Konvenciją, jei ją pasirašo ir ratifikuoja bent viena iš valstybių narių.

Pasiūlymo pagrindimas

Konvencija atitinka 2025 m. ES vidaus saugumo strategijoje „ProtectEU“ nustatytus Sąjungos tikslus: kovoti su nusikaltimais ir, pasinaudojant tarptautiniais dokumentais, pavyzdžiui, Konvencija, palengvinti prieigą prie elektroninių įrodymų visų nusikaltimų atvejais. Ja papildomi galiojantys ES ir tarptautiniai dokumentai, kurių šalis (-ys) yra ES ir (arba) jos valstybės narės, pavyzdžiui, Europos Tarybos Budapešto konvencija, ir taip prisidedama prie ES kovos su tarptautiniu nusikalstamumu.

Pirma, Konvencija, kaip JT dokumentas, taikoma didesniam skaičiui narių negu esami ES ir tarptautiniai dokumentai. Šiuo požiūriu ji yra panaši į ankstesnius beveik visuotinai priimtus JT dokumentus dėl bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose, pavyzdžiui, UNTOC ir UNCAC. Taip ji gali įgalinti glaudesnį bendradarbiavimą kovojant su kibernetiniais nusikaltimais pasauliniu mastu.

Antra, rengiant Konvenciją remtasi Budapešto konvencijos nuostatomis dėl kriminalizavimo, tad bendradarbiavimas gali būti stiprinamas dar labiau, remiantis ilgalaike ir išbandyta teisine sistema. Kadangi ši Konvencija priimta visai neseniai, į ją įtrauktos papildomos nuostatos dėl nusikalstamų veikų, kurių pastaraisiais metais labai padaugėjo, kriminalizavimo, o šios nusikalstamos veikos yra: sukčiavimas internete, siūlymas ar viliojimas padaryti seksualinį nusikaltimą prieš vaiką ir intymių vaizdų platinimas be sutikimo. ES lygiu jos jau kriminalizuojamos, bet pasauliniu – dar ne.

Trečia, Konvencija įgalina valstybių Konvencijos šalių valdžios institucijas keistis elektroniniais tam tikrų formų sunkių nusikaltimų, kurių taip pat daugėja, įskaitant nusikalstamas veikas, susijusias su terorizmu ir tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu, įrodymais. Šis apsiribojimas sunkiais nusikaltimais reiškia, kad mechanizmas būtų

[17] Nr. L 304/47.

[18] 2024 m. gruodžio 24 d. Generalinės Asamblėjos priimta JT rezoliucija Nr. A/RES/79/243.

naudojamas tik sunkių nusikaltimų atvejais, o tai padeda užtikrinti proporcingumą. Be to, taip užtikrinama, kad nacionalinės institucijos negautų pernelyg daug prašymų, ir atsižvelgiama į skirtingus pasitikėjimo tarptautiniu bendradarbiavimu lygius.

Ketvirta, Konvencija papildo esamus tarptautinius dokumentus, pavyzdžiui, Budapešto konvenciją, tuo, kad joje numatytos procesinės aukų ir liudytojų apsaugos priemonės, pajamų, gautų iš kibernetinių nusikaltimų, išieškojimo priemonės ir tarptautinio bendradarbiavimo, susijusio su nuteistų asmenų perdavimu, baudžiamaisiais procesais, bendrais tyrimais ir teisėsaugos bendradarbiavimu, priemonės.

Penkta, į Konvenciją įtrauktas skyrius dėl techninės pagalbos ir pajėgumų stiprinimo siekiant padėti besivystančioms šalims stiprinti savo pajėgumus ir įgalinti jas prisidėti prie pasaulinės kovos su kibernetiniais nusikaltimais.

Šešta, Konvencijoje reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys taikydamos kiekvieną priemonę pagal Konvenciją gerbtų žmogaus teises, įskaitant baudžiamojo proceso teises ir apsaugos priemones (pvz., teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, teisę į gynybą, teisę į teisminę ar kitokią nepriklausomą peržiūrą), ir teisę į asmens duomenų apsaugą. Atsižvelgiant į Konvencijos visuotinį pobūdį ir pripažįstant, kad žmogaus teisių apsaugos lygis visame pasaulyje yra skirtingas, į Konvenciją įtrauktos nuostatos, kuriomis siekiama užkirsti kelią naudojimuisi ja žmogaus teisių pažeidimams vykdyti, o valstybėms Konvencijos šalims suteikiamas precedento neturintis pagrindas atsisakyti tokiais atvejais bendradarbiauti su kitomis Šalimis. Daugiau informacijos šiuo klausimu pateikiama skirsniuose „*Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis politikos nuostatomis*“, „*Pagrindinės teisės*“ ir „*Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas*“. Dėl šių nuostatų Konvencija yra pirmoji tokio pobūdžio priemonė, užtikrinanti tokią visapusišką žmogaus teisių apsaugą ir apsaugos priemones. Konvencijai įsigaliojus, ji taps pavyzdžiu rengiant būsimus tarptautinius dokumentus ir padės integruoti šias žmogaus teisių apsaugos priemones pasaulinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis politikos nuostatomis**

Kova su kibernetiniais nusikaltimais yra vienas iš Europos Sąjungos prioritetų, kaip pripažino Taryba savo 2024 m. teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje strateginėse gairėse[(19)] ir Komisija 2025 m. Europos vidaus saugumo strategijoje „ProtectEU“, kurioje skelbiama, kokių veiksmų ES imasi siekdama kovoti su nusikalstamumu internete ir palengvinti prieigą prie skaitmeninių įrodymų visų nusikaltimų atveju, be kita ko, pasinaudojant tarptautiniais keitimosi informacija ir įrodymais dokumentais, pavyzdžiui, laiku pasirašant ir sudarant Konvenciją.

Komisija pripažįsta, kad reikia toliau plėtoti ir stiprinti teisėsaugos ir teisminių institucijų pajėgumus šioje srityje, taip pat rengti trūkstamus nacionalinės teisės aktus dėl kibernetinių nusikaltimų. Ji taip pat pripažįsta būtinybę skatinti tarptautinį bendradarbiavimą kovos su kibernetiniais nusikaltimais srityje ir remia įvairias pajėgumų stiprinimo programas įvairiose šalyse visame pasaulyje, įskaitant besivystančias šalis[(20)]. Komisija palaiko TEG, JT nusikaltimų prevencijos ir baudžiamosios justicijos komisijos, Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC), Budapešto konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų komiteto ir kitų įstaigų darbą.

---

(19) Teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje strateginės gairės, 2024 m. lapkričio 28 d., 19 punktas.

(20) Žr., pvz., išplėstą visuotinių kovos su elektroniniais nusikaltimais veiksmų iniciatyvą (GLACY-e), https://www.coe.int/en/web/cybercrime/glacy-e.

Konvencijos nuostatos atitinka ES taisykles ir politiką teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose, policijos bendradarbiavimo ir duomenų apsaugos srityse, taip pat atitinkamus dvišalius ir daugiašalius susitarimus, kurių šalis Europos Sąjunga jau yra.

Išlygos ir pranešimai

Konvencijoje nėra specialios nuostatos dėl išlygų. Tačiau išlygos yra aiškiai išskirtos kai kuriose kitose nuostatose (11 straipsnio 3 dalyje; 23 straipsnio 3 dalies a punkte; 23 straipsnio 3 dalies baigiamojoje dalyje; 42 straipsnio 5 dalyje; 63 straipsnio 3 ir 4 dalyse), taip pat netiesiogiai leidžiama taikyti kitas išlygas, jei jos atitinka Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės[(21)] 19 straipsnio c punktą ir paprotinę tarptautinę teisę ir nėra nesuderinamos su Konvencijos dalyku ir tikslu. Todėl pagal Konvenciją yra leidžiamas reikšmingas išlygų taikymo lankstumas. Kaip nustatyta šio sprendimo I priede, valstybės narės turėtų laikytis vienodo požiūrio į išlygas ir pranešimus. Išlygos ir pranešimai turėtų būti suderinami su Sąjungos ir tarptautine viešąja teise ir neprieštarauti Konvencijos dalykui ir tikslui. Šioje Konvencijoje pripažįstamos ir numatomos žmogaus teisių sąlygos ir apsaugos priemonės yra dalis jos dalyko ir tikslo, todėl išlygos dėl jų nėra galimos.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Konvencija jos taikymo srityse (valstybių narių valdžios institucijų ir valstybių narių bei trečiųjų šalių tarptautinis bendradarbiavimas ir savitarpio teisinė pagalba, kaip aprašyta skirsnyje „*Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis politikos nuostatomis*“) yra suderinama su atitinkamomis Europos Sąjungos taisyklėmis bei politika ir su atitinkamais dvišaliais ir daugiašaliais susitarimais, kurių šalis Europos Sąjunga jau yra. Kitoms Sąjungos politikos sritims ji nedaro poveikio.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Pasiūlymas teikiamas remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 5 dalimi. SESV 218 straipsnyje nustatyta derybų dėl Europos Sąjungos susitarimų su trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis ir šių susitarimų sudarymo tvarka. Visų pirma, jo 5 dalyje numatyta, kad Taryba, remdamasi Komisijos, kaip derybininkės, pasiūlymu, priima sprendimą, kuriuo įgalioja pasirašyti susitarimą Europos Sąjungos vardu.

Sprendimo pagal SESV 218 straipsnio 5 dalį materialinis teisinis pagrindas pirmiausia priklauso nuo numatomo tarptautinio susitarimo, dėl kurio Sąjungos vardu nustatoma pozicija, tikslo ir turinio. Jeigu numatomu tarptautiniu susitarimu siekiama dviejų tikslų arba jį sudaro dvi dalys ir jeigu vieną iš tų tikslų ar dalių galima laikyti pagrindiniu tikslu arba pagrindine dalimi, o kita dalis ar kiti tikslai yra tik papildomi, sprendimas pagal SESV 218 straipsnio 5 dalį turi būti grindžiamas tik vienu materialiniu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis ar svarbesnis tikslas arba dalis.

Atsižvelgiant į tai, kad numatomu tarptautiniu susitarimu siekiama kelių tikslų arba jį sudaro kelios dalys, kurie (-ios) yra neatsiejamai susiję (-ios) ir nė vienas (-a) iš jų nėra tik papildomas (-a), sprendimo pagal SESV 218 straipsnio 5 dalį materialinis teisinis pagrindas išimties tvarka turės apimti įvairius atitinkamus teisinius pagrindus.

---

(21) Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 1155 t., p. 331

Kalbant apie teisminių ar joms lygiaverčių institucijų tarpusavio bendradarbiavimo, susijusio su baudžiamosiomis bylomis ir sprendimų vykdymo užtikrinimu, palengvinimą, materialinis pagrindas yra SESV 82 straipsnio 1 dalis. Kalbant apie nusikalstamų veikų, susijusių su kibernetiniais nusikaltimais, apibrėžtį, materialinis teisinis pagrindas yra SESV 83 straipsnio 1 dalis. Kalbant apie priemones, susijusias su teisėsaugos bendradarbiavimu, materialinis teisinis pagrindas yra SESV 87 straipsnio 2 dalis. Asmens duomenų apsaugos požiūriu materialinis teisinis pagrindas yra SESV 16 straipsnis.

- **Sąjungos kompetencija**

Konvencijos dalykas yra kova su kibernetiniais nusikaltimais, *inter alia,* kriminalizuojant tam tikrų rūšių labai žalingo pobūdžio elgseną ir šiuo tikslu užmezgant tarptautinio bendradarbiavimo ryšius, be kita ko, elektroninių įrodymų srityje. Ši sritis pagal SESV 4 straipsnio 2 dalies j punktą priklauso pasidalijamajai Sąjungos ir valstybių narių kompetencijai.

Tam tikros Konvencijos nuostatos, ypač nuostatos dėl duomenų apsaugos, patenka į sritis, kurių didelė dalis yra reglamentuojama bendromis taisyklėmis, o Konvencija gali daryti joms poveikį arba dėl Konvencijos gali pakisti jų taikymo sritis. Todėl pagal SESV 3 straipsnio 2 dalį tokiose srityse Sąjunga turi išimtinę išorės kompetenciją pasirašyti Konvenciją.

Todėl Europos Komisija gali pasirašyti Konvenciją dėl Sąjungos interesų pagal SESV 16 straipsnį, 82 straipsnio 1 dalį, 83 straipsnio 1 dalį, 87 straipsnio 1 dalį ir 218 straipsnio 5 dalį.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Veiksmai ES lygmeniu padeda skatinti darnų Konvencijos nuostatų taikymą ES valstybėse narėse ir užtikrinti jos suderinamumą su esamais ir būsimais ES dokumentais. Be to, ES veiksmai šioje srityje didina bendrą ES ir jos valstybių narių įtaką ir poveikį Konvencijos įgyvendinimo mechanizmuose, pavyzdžiui, valstybių Konvencijos šalių konferencijoje (57 straipsnis), taip pat būsimose derybose dėl jos protokolų (62 straipsnis).

- **Proporcingumo principas**

Ankstesniame skirsnyje „*Pasiūlymo pagrindimas*“ išdėstyti Sąjungos tikslai, susiję su šiuo pasiūlymu, gali būti pasiekti tik sudarant privalomą tarptautinį susitarimą, kuriame numatomos būtinos bendradarbiavimo priemonės ir kartu užtikrinama tinkama pagrindinių teisių apsauga. Pagal Konvenciją šis tikslas pasiekiamas. Konvencijos nuostatos apsiriboja tuo, kas būtina jos pagrindiniams tikslams pasiekti, ir jomis nepažeidžiami esami ES ar tarptautiniai dokumentai, kurių šalis yra ES.

- **Priemonės pasirinkimas**

SESV 218 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad Komisija arba Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, priklausomai nuo numatomo sudaryti susitarimo dalyko, teikia pasiūlymus Tarybai, o ji priima sprendimą dėl įgaliojimų pasirašyti tarptautinį susitarimą. Atsižvelgiant į Konvencijos dalyką, yra tikslinga, kad atitinkamą pasiūlymą pateiktų Komisija.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2022 m. sausio 14 d. Komisija savo interneto svetainėje paskelbė kvietimą teikti šiai iniciatyvai reikalingą informaciją; ją buvo galima teikti keturias savaites. Konsultacijoms skirtoje interneto svetainėje buvo paskelbti individualūs atsakymai į kvietimą teikti informaciją. Rengiant Komisijos pasiūlymą pradėti derybas dėl Konvencijos į pateiktas pastabas buvo atsižvelgta.

Kad procesas būtų kuo skaidresnis, Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. 75/282, kurioje išdėstyti organizaciniai klausimai dėl *Ad hoc* komiteto, užtikrintas suinteresuotų pasaulinių ir regioninių tarpvyriausybinių organizacijų atstovų, įskaitant Jungtinių Tautų įstaigų, specializuotų agentūrų ir fondų atstovus, taip pat Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos funkcinių komisijų atstovų dalyvavimas esminiuose posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Be to, šia rezoliucija sukurta galimybė nevyriausybinėms organizacijoms (įskaitant pasaulines ir regionines tarpvyriausybines organizacijas, nevyriausybines organizacijas, pilietinės visuomenės organizacijas, akademines institucijas ir privatųjį sektorių) registruotis ir dalyvauti *Ad hoc* komiteto posėdžiuose, kuriose joms buvo reguliariai suteikiama galimybė per plenarinius posėdžius pareikšti savo nuomonę dėl svarstomų skyrių. Pagal šią rezoliuciją tarp posėdžių surengtos penkios konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis. Suinteresuotosios šalys taip pat galėjo pateikti rašytinę medžiagą ir ji buvo skelbiama *Ad hoc* komiteto interneto svetainėje.

Vykdydama savo kaip derybininkės funkcijas Komisija per derybas taip pat reguliariai vedė dialogą su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis ir nagrinėjo jų pastabas.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Per derybas Komisija, kaip Sąjungos atstovė, konsultavosi su Tarybos specialiuoju derybų komitetu pagal 2022 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimą, kuriuo Komisija įgaliojama dalyvauti derybose Sąjungos vardu. Būdamos JT narėmis ES valstybės narės galėjo dalyvauti visuose derybų posėdžiuose. Per derybas Komisija konsultavosi su jų atstovais dėl Sąjungos pozicijos formulavimo. Komisija taip pat reguliariai konsultavosi su suinteresuotosiomis šalimis (žr. ankstesnį skirsnį „*Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis*“).

- **Poveikio vertinimas**

Šiame aiškinamajame memorandume paaiškinamas aktualus poveikis.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Konvencija gali daryti poveikį tam tikroms valdžios institucijoms ir tam tikrų kategorijų paslaugų teikėjams. Dėl intensyvesnio tarptautinio bendradarbiavimo dalijantis elektroniniais įrodymais, skirtais kovoti su kibernetiniais nusikaltimais ir pasinaudojant kibernetine erdve daromomis nusikalstamomis veikomis, ES valstybių narių centrinės savitarpio teisinės pagalbos institucijos iš kitų valstybių Konvencijos šalių atitinkamų institucijų gali gauti daugiau prašymų pateikti elektroninius įrodymus, o tada, laikydamosi visų taikytinų nacionalinių taisyklių ir procedūrų, gali juos perduoti jų valstybėje įsisteigusiems paslaugų teikėjams. Kartu pažymėtina, kad Konvencijoje nustatyta tarptautinio bendradarbiavimo pasauliniu mastu kibernetinių nusikaltimų srityje teisinė sistema, taip pat joje numatytos apsaugos priemonės ir sąlygos suteiks paslaugų teikėjams daugiau teisinio tikrumo, kiek tai susiję su prašymais suteikti prieigą prie duomenų, gaunamais valstybėms bendradarbiaujant baudžiamosiose bylose.

- **Pagrindinės teisės**

Konvencijoje numatytos apsaugos priemonės, leidžiančios ES valstybėms narėms laikytis įsipareigojimų žmogaus teisių srityje pagal tarptautinę, ES ir nacionalinę teisę. Šiomis

apsaugos priemonėmis taip pat užtikrinama, kad valstybės Konvencijos šalys nepiktnaudžiautų šiuo JT dokumentu ir nevykdytų ar neįteisintų žmogaus teisių pažeidimų.

Konvencijos nuostatomis numatytos procesinės ir tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonės, pavyzdžiui, ekstradicija, savitarpio teisinė pagalba ir keitimasis elektroniniais įrodymais, kuriomis būtų kišamasi į pagrindines teises, pavyzdžiui, teisę į laisvę ir teisę būti apsaugotam nuo nežmoniško ir žeminančio elgesio, taip pat teisę į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą. Konvencijoje laikomasi teisėmis grindžiamo požiūrio ir numatomos tiek horizontaliosios, tiek kontekstinės konkrečios griežtos žmogaus teisių sąlygos ir apsaugos priemonės, atitinkančios galiojančius tarptautinius dokumentus dėl žmogaus teisių ir bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose. Konvencijoje taip pat yra atsižvelgiama į žmogaus teisėms kylančią riziką, kuri yra būdinga kovai su kibernetiniais nusikaltimais ir internetui dėl jo pobūdžio. Kalbant apie valstybių Konvencijos šalių įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, Konvencijoje ne kartą minima „tarptautinė žmogaus teisių teisė“. Ši plati formuluotė apima tiek tarptautinius dokumentus, tiek paprotinę tarptautinę žmogaus teisių teisę, taip užtikrinant kuo platesnį tarptautinių įsipareigojimų žmogaus teisių srityje taikymą visoms būsimoms Konvencijos šalims, nepriklausomai nuo to, ar jos laikosi konkrečių tarptautinių žmogaus teisių dokumentų.

6 straipsnyje nustatytas bendras reikalavimas valstybėms Konvencijos šalims įgyvendinant Konvenciją laikytis savo įsipareigojimų pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę. Joje taip pat neleidžiama jokiai Konvencijos šaliai aiškinti Konvencijos taip, kad pagal ją yra leidžiama naudotis šia teisine priemone žmogaus teisėms ar pagrindinėms laisvėms varžyti. Siekiant pabrėžti šią pareigą skaitmeninėje aplinkoje, kurioje ši Konvencija taikoma, 6 straipsnio 2 dalyje taip pat pateikiamas nebaigtinis tų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, kurioms gali kilti didesnis pavojus dėl galimo piktnaudžiavimo skaitmeninėje erdvėje, įskaitant saviraiškos, sąžinės, nuomonės, religijos ar tikėjimo, taikių susirinkimų ir asociacijų laisves, sąrašas. Ši horizontalioji nuostata dėl jos vietos Konvencijoje ir pobūdžio taikoma visai Konvencijai ir yra Konvencijos dalyko ir tikslo dalis.

21 straipsnio 4 dalies nuostatos dėl baudžiamojo persekiojimo, teismo sprendimų priėmimo ir sankcijų už Konvencijos pažeidimus suderinimo taip pat yra horizontalios. Šioje dalyje reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys užtikrintų, kad bet kuris asmuo, patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už pagal šią Konvenciją nustatytas nusikalstamas veikas, galėtų naudotis visomis teisėmis ir garantijomis pagal vidaus teisę ir valstybės Konvencijos šalies tarptautinius įsipareigojimus, įskaitant teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą.

24 straipsnyje taip pat numatytos horizontaliosios sąlygos ir apsaugos priemonės, susijusios su Konvencijoje numatytais įgaliojimais ir procedūrinėmis priemonėmis tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis. Jame reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys vykdydamos savo procedūrinius įgaliojimus užtikrintų, kad būtų taikomos sąlygos ir apsaugos priemonės, pagal kurias yra numatyta saugoti žmogaus teises, kurios atitinka valstybių įsipareigojimus pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę ir kurios apima proporcingumo principą. Prie tokių Konvencijoje numatytiems įgaliojimams ir procedūroms taikytinų sąlygų ir apsaugos priemonių, be kita ko, priskiriama teisminė ar kitokia nepriklausoma peržiūra, teisė į veiksmingą teisinę gynybą (pagal ją asmenys, kurių teisės buvo pažeistos, gali naudotis keliomis priemonėmis), taikymą pateisinantys pagrindai ir įgaliojimų bei procedūrų taikymo srities ir trukmės apribojimas.

36 straipsnyje – pirmą kartą JT baudžiamosios teisenos dokumente – įtvirtinta nuostata dėl asmens duomenų apsaugos. Ji taikoma bet kokiam asmens duomenų perdavimui pagal Konvenciją. Toks perdavimas gali būti vykdomas tik laikantis perduodančiosios valstybės Konvencijos šalies įsipareigojimų pagal vidaus ir tarptautinę teisę. Valstybė Konvencijos šalis

gali atsisakyti perduoti asmens duomenis kitai valstybei Konvencijos šaliai, jei tai prieštarautų taikomiems duomenų apsaugos teisės aktams. Kad užtikrintų atitiktį savo nacionalinei asmens duomenų apsaugos teisei ir galėtų atsakyti į tarptautinio bendradarbiavimo prašymą, valstybė Konvencijos šalis gali nustatyti atitinkamas sąlygas prašančiajai valstybei. Valstybės Konvencijos šalys privalo užtikrinti, kad asmens duomenims, kuriuos jos gauna pagal šią Konvenciją pateikusios tarptautinio bendradarbiavimo prašymą arba atsakydamos į prašymą, jų atitinkamose teisinėse sistemose būtų taikomos veiksmingos ir tinkamos apsaugos priemonės. Valstybės Konvencijos šalys gali perduoti gautus asmens duomenis trečiajai šaliai arba tarptautinei organizacijai tik gavusios išankstinį pirmosios perduodančiosios valstybės Konvencijos šalies leidimą, o tam gali reikėti, kad leidimas būtų pateiktas raštu.

Konvencijoje numatytos išsamios apsaugos priemonės, susijusios su ekstradicija ir savitarpio teisine pagalba. Valstybės Konvencijos šalys gali atmesti ekstradicijos ar savitarpio teisinės pagalbos prašymus, jei jie neatitinka abipusio baudžiamumo reikalavimo (37 straipsnio 1 dalis ir 40 straipsnio 8 dalis).

Konvencijoje nustatyti ir kiti atsisakymo bendradarbiauti pagrindai, atitinkantys galiojančius tarptautinius dokumentus. Pagal 37 straipsnio 8 ir 15 dalis, 40 straipsnio 8, 21 ir 22 dalis valstybėms Konvencijos šalims suteikiama galimybė atmesti tarptautinio bendradarbiavimo prašymus įvairiais atvejais, pavyzdžiui, jei savitarpio teisinės pagalbos prašymas pateikiamas nesilaikant 40 straipsnio nuostatų, jei prašomoji valstybė Konvencijos šalis mano kad vykdant prašymą gali būti pakenkta jos suverenumui, saugumui, *ordre public* ar kitiems esminiams interesams (kurie, remiantis dažnu tarptautiniu aiškinimu, apima ir žmogaus teisių aspektus), jei prašomosios valstybės Konvencijos šalies institucijoms pagal nacionalinę teisę būtų draudžiama atlikti prašomus veiksmus bet kokios panašios nusikalstamos veikos atžvilgiu, jei tai prieštarautų prašomosios valstybės Konvencijos šalies teisinei sistemai, susijusiai su savitarpio teisine pagalba, ir jei prašomoji valstybė Konvencijos šalis turi tvirtą pagrindą manyti, kad prašymas pateiktas siekiant vykdyti asmens baudžiamąjį persekiojimą arba jį nubausti dėl jo lyties, rasės, kalbos, religijos, pilietybės, etninės kilmės ar politinių įsitikinimų arba kad tokį prašymą patenkinus dėl vienos iš minėtų priežasčių būtų pakenkta to asmens padėčiai. Ši paskutinioji apsaugos priemonė savitarpio teisinės pagalbos priemonėms, pavyzdžiui, keitimuisi elektroniniais įrodymais, pagal daugumą tarptautinių bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose dokumentų yra taikoma retai. Tai svarbi papildoma garantija, užtikrinanti, kad ta priemonė nebūtų nukreipta prieš asmenis, privačiojo sektoriaus organizacijas, žiniasklaidos ar pilietinės visuomenės organizacijas ir jų turtą. Ši apsaugos priemonė, kiti atsisakymo pagrindai ir abipusio baudžiamumo reikalavimas suteikia valstybėms Konvencijos šalims galimybę atsisakyti bendradarbiauti tarptautiniu lygiu bylose, kurių motyvai, jų nuomone, yra politiniai.

Šioje Konvencijoje pripažįstamos ir numatytos žmogaus teisių sąlygos ir apsaugos priemonės yra jos dalyko ir tikslo dalis ir neatsiejamai susijusios su joje numatytais įgaliojimais ir procedūromis. Todėl šių sąlygų ir apsaugos priemonių išlygos nėra galimos.

Konvencijoje taip pat numatytas mechanizmas, pagal kurį valstybių Konvencijos šalių konferencija reguliariai peržiūri Konvencijos įgyvendinimą (57 straipsnio 5 dalies f punktas). Ši peržiūra turėtų apimti visas Konvencijos nuostatas, įskaitant jos sąlygas ir apsaugos priemones, laikantis kitų toje pačioje srityje galiojančių tarptautinių dokumentų ir mechanizmų.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Poveikio Sąjungos biudžetui nėra. ES valstybės narės gali patirti vienkartinių Konvencijos įgyvendinimo išlaidų, valstybių narių institucijų išlaidos gali šiek tiek padidėti dėl numatomo tarptautinio bendradarbiavimo prašymų skaičiaus padidėjimo.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Įgyvendinimo plano nėra, nes po Konvencijos pasirašymo ir ratifikavimo valstybės narės turės ją įgyvendinti.

Dėl stebėsenos pažymėtina, kad Komisija dalyvaus valstybių Konvencijos šalių konferencijos posėdžiuose dėl Konvencijos pakeitimų ir papildomų protokolų priėmimo ir kad juose Europos Sąjunga juose bus pripažįstama Konvencijos šalimi ir galės naudotis balsavimo teisėmis, o jai priklausančių balsų skaičius bus lygus valstybių narių, kurios yra Konvencijos šalys, skaičiui. Komisija reguliariai informuos Europos Parlamentą apie valstybių Konvencijos šalių konferencijos atliktos Konvencijos įgyvendinimo peržiūros ir stebėsenos rezultatus.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Konvencijos tikslas – stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą Konvencijoje nurodytų nusikalstamų veikų srityje ir Konvencijoje apibrėžtų nusikaltimų bei kitų sunkių nusikaltimų elektroninių įrodymų rinkimo vykdant konkrečių nusikalstamų veikų tyrimus ar baudžiamuosius procesus srityje. Šiuo atžvilgiu Konvencija taip pat siekiama skatinti techninę pagalbą ir pajėgumų stiprinimą, visų pirma besivystančių šalių labui.

Bendrosios nuostatos (I skyrius (1–6 straipsniai))

I skyriuje nustatyta bendra Konvencijos taikymo sritis ir tikslas, taip pat pateikiamos vartojamų sąvokų apibrėžtys. Daugumos šių nuostatos formuluotės yra standartinės, parengtos remiantis Budapešto konvencija ir dviem esamais JT baudžiamosios teisenos dokumentais (UNTOC ir UNCAC).

2 straipsnyje pateikiamos sąvokų apibrėžtys, derančios su Budapešto konvencijoje, jos Antrajame papildomame protokole ir dviejuose esamuose JT baudžiamosios teisenos dokumentuose (UNTOC ir UNCAC) pateiktomis apibrėžtimis. Palyginti su tais dokumentais, Konvencijoje yra tik viena nauja sąvokos „turinio duomenys“ apibrėžtis, parengta remiantis UNODC pavyzdiniu įstatymu dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose[(22)] ir Elektroninių įrodymų reglamente pateikta apibrėžtimi[(23)].

3 straipsnyje nustatyta Konvencijos taikymo sritis – Konvencija taikoma pagal Konvenciją nustatytų nusikalstamų veikų prevencijai, tyrimui ir baudžiamajam persekiojimui už jas, taip pat dėl pajamų, gautų iš šių nusikalstamų veikų, išieškojimui. Konvencija taip pat taikoma elektroninių įrodymų rinkimui ir dalijimuisi jais vykdant konkrečius nusikalstamų veikų tyrimus ar baudžiamuosius procesus pagal 23 ir 35 straipsnius (išsamesnė informacija

(22) UNODC pavyzdinis įstatymas dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose (2007 m.) su pakeitimais, padarytais nuostatomis dėl elektroninių įrodymų ir specialių tyrimo metodų naudojimo (2022 m.); E/CN.15/2022/CRP.6.

(23) Reglamento (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių elektroniniams įrodymams baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymui pasibaigus baudžiamajam procesui 3 straipsnio 12 dalis.

pateikiama skirsniuose „*Procedūrinės priemonės ir teisėsauga (IV skyrius (23–34 straipsniai)*“ ir „*Tarptautinis bendradarbiavimas (V skyrius (35–52 straipsniai))“*.

4 straipsnyje nustatyta, kad už nusikalstamas veikas, nurodytas kitose taikytinose JT konvencijose ir protokoluose (kurių šalys yra valstybės Konvencijos šalys) turėtų būti baudžiama, nepriklausomai nuo to, ar jos buvo padarytos ne internete, ar internete. Antroje dalyje šio straipsnio taikymo sritis apribojama pabrėžiant, kad ši nuostata nesuteikia teisinio pagrindo kurti naujas ar papildomas nusikalstamas veikas, be tų, kurios jau yra nurodytos taikytinose JT konvencijose ir protokoluose.

5 straipsnyje išdėstyta standartinė nuostata dėl suverenumo principo laikymosi, atkartojant atitinkamų UNTOC ir UNCAC nuostatų formuluotę.

6 straipsnyje išdėstyta precedento neturinti, palyginti su dviem Jungtinių Tautų baudžiamosios teisenos dokumentais ir Budapešto konvencija, nuostata. Jame aiškiai apibrėžiamas Konvencijos dalykas ir tikslas ir jis veikia kaip svarbi apsaugos nuo netinkamo jo naudojimo priemonė. Pirmoje dalyje išdėstytas visa apimantis bendras tikslas, kad visos priemonės, kurių imamasi Konvencijai įgyvendinti, turi būti grindžiamos kiekvienos valstybės Konvencijos šalies žmogaus teisių srityje prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais. Antroje dalyje, remiantis šiuo tikslu, dar kartą patvirtinama, kad Konvencija neturi būti aiškinama siekiant pažeisti kurias nors žmogaus teises – ekonomines, socialines, kultūrines ar pilietines ir politines teises. Šioje dalyje pateikiamas nebaigtinis teisių, kurios gali būti ypač lengvai pažeidžiamos taikant kovos su kibernetiniais nusikaltimais priemones, sąrašas, – tai, pavyzdžiui, teisės į saviraiškos, sąžinės, nuomonės, religijos ar tikėjimo, taikių susirinkimų ir asociacijų laisvę. Todėl pagal šią dalį Konvencijos taikymo sritis taip pat apribojama, užkertant kelią valstybių Konvencijos šalių bandymams ateityje taikyti Konvencijos tarptautinio bendradarbiavimo priemones pernelyg plačiai.

Kriminalizavimas (II skyrius (7–21 straipsniai))

7–17 straipsniuose suderinamas nusikalstamo elgesio, taip pat nusikaltimų kibernetinėje erdvėje ir tam tikrų pasinaudojant kibernetine erdve padarytų nusikaltimų sudėties požymių kriminalizavimas. Nusikaltimai kibernetinėje erdvėje (7–11 straipsniai) apibrėžiami remiantis Budapešto konvencijoje nurodytais nusikaltimais. Nusikaltimai pasinaudojant kibernetine erdve (12–16 straipsniai) taip pat apibrėžiami remiantis Budapešto konvencija ir, be kita ko, šiais straipsniais suderinamas nusikalstamos veikos, kurią sudaro su informacinių ir ryšių technologijų sistemomis susijęs sukčiavimas (įskaitant kibernetines aferas, kaip sukčiavimo rūšį), nusikalstamos veikos, susijusios su seksualinės prievartos prieš vaikus internete medžiaga, taip pat siūlymo ar viliojimo padaryti seksualinį nusikaltimą prieš vaiką ir intymių vaizdų platinimo be sutikimo kriminalizavimas. Visos Konvencijoje nurodytos nusikalstamos veikos turi turėti du esminius požymius: tyčia ir nusikalstama veika turi būti padaryta neturint tam teisės. Sąvoka „neturint tam teisės“ yra kontekstinis baudžiamosios atsakomybės reikalavimas, suteikiantis valstybėms Konvencijos šalims lankstumo ją taikant pagal savo vidaus teisę ir tarptautinius įsipareigojimus. Šiuo atžvilgiu sąlyga „neturint tam teisės“ siekiama užtikrinti, kad, pavyzdžiui, teisėsaugos institucijų elgesys tiriant nusikalstamas veikas arba elgesys saugumo, mokslo, medicinos, meno ar kitais teisėtais, pagrįstais ar leidžiamais tikslais nebūtų kriminalizuojamas. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad 14 straipsnio 4 dalyje numatyta aiški vaikų elgesio kriminalizavimo išimtis, kai medžiaga, kurioje jie vaizduojami, pasigaminama savo reikmėms arba 14 straipsnio 2 dalies a–c punktuose nurodyta medžiaga pagaminama, perduodama arba laikoma gavus sutikimą, jeigu atitinkamas elgesys pagal vidaus teisės normas yra laikomas teisėtu ir jeigu tokia medžiaga yra laikoma tik asmeniniam su ja susijusių asmenų naudojimui arba naudojimui gavus sutikimą.

17 straipsnyje reikalaujama kriminalizuoti nusikalstamu būdu įgytų pajamų plovimą ir jis grindžiamas atitinkamomis UNTOC ir UNCAC nuostatomis. Pagal prie rezoliucijos dėl Konvencijos priėmimo pridėtas aiškinamąsias pastabas dėl konkrečių Konvencijos straipsnių elgesys laikomas nusikalstama veika pagal 17 straipsnį tik tada, kai atitinkamas nusikalstamas elgesys, susijęs su sudėtingesniu pajamų plovimo nusikaltimu, yra nusikalstama veika, nustatyta pagal Konvencijos 7–16 straipsnius.

18 straipsnyje atkartojamos atitinkamos UNTOC ir UNCAC nuostatos dėl būtiniausių taisyklių dėl juridinių asmenų atsakomybės už nusikalstamas veikas, nurodytas šioje Konvencijoje (t. y. 7–17 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas), nustatymo. Tokia atsakomybė taikoma už juridinių asmenų dalyvavimą darant kurią nors iš 7–17 straipsniuose kodifikuotų nusikalstamų veikų pagal tuos pačius reikalavimus, kurie yra taikomi fiziniams asmenims, darantiems nusikalstamą veiką „tyčia ir neturint tam teisės“, ir kiekvienos valstybės Konvencijos šalies teisės principus (1 ir 2 dalys).

19 ir 20 straipsniuose atkartojamos atitinkamos UNTOC ir UNCAC nuostatos – nustatomos būtiniausios taisyklės dėl nusikalstamos veikos, kurią sudaro dalyvavimas, kėsinimasis ir pasirengimas, taip pat, jei reikia, dėl Konvencijoje nurodytų nusikalstamų veikų senaties terminų nustatymo pagal valstybių Konvencijos šalių vidaus įstatymus. Nors internetu perduodant duomenis, kurie gali būti susiję su nusikalstama veika, ir juos valdant reikalinga paslaugų teikėjų pagalba, nusikalstamų ketinimų neturinčiam paslaugų teikėjui pagal 19 straipsnį atsakomybės neturėtų kilti. Todėl paslaugų teikėjas neprivalo aktyviai stebėti turinio, kad pagal šią nuostatą išvengtų baudžiamosios atsakomybės.

21 straipsnis taip pat parengtas remiantis UNTOC ir UNCAC, jame nustatytos būtiniausios baudžiamojo persekiojimo, teismo sprendimų priėmimo ir sankcijų už nusikalstamas veikas, nustatytas pagal Konvenciją, taisyklės. 4 dalyje iš valstybių Konvencijos šalių reikalaujama užtikrinti, kad bet kuris asmuo, patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už pagal šią Konvenciją nustatytas nusikalstamas veikas, galėtų naudotis visomis teisėmis ir garantijomis, derančiomis su valstybių Konvencijos šalių tarptautiniais įsipareigojimais, įskaitant teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą.

Jurisdikcija (III skyrius–22 straipsnis))

22 straipsnis taip pat atspindi atitinkamas UNTOC, UNCAC ir Budapešto konvencijos nuostatas ir juo reglamentuojamas atitinkamai privalomų ir pasirenkamų jurisdikcijos formų nustatymas pagal Konvenciją nustatytoms nusikalstamoms veikoms.

Procedūrinės priemonės ir teisėsauga (IV skyrius (23–34 straipsniai))

23 straipsnyje nustatoma vidaus įgaliojimų apimtis ir procedūrinės priemonės, kuriomis įgalinamas tarptautinis bendradarbiavimas: jis taikomas konkretiems pagal Konvenciją nustatytų nusikalstamų veikų tyrimams ar baudžiamiesiems procesams, kitoms nusikalstamoms veikoms, padarytoms naudojantis informacinių ir ryšių technologijų sistema, taip pat bet kokios nusikalstamos veikos elektroninių įrodymų rinkimui. Remiantis prie rezoliucijos dėl Konvencijos priėmimo pridedamomis konkrečių Konvencijos straipsnių aiškinamosiomis pastabomis, „sąvoka „nusikalstamos veikos tyrimai“ apima atvejus, kai, remiantis faktinėmis aplinkybėmis, yra pagrįstų priežasčių manyti, kad nusikalstama veika (įskaitant Konvencijos 19 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką) buvo padaryta arba yra daroma, įskaitant atvejus, kai tokiu tyrimu yra siekiama atitinkamą nusikalstamą veiką sustabdyti arba sutrukdyti ją daryti“. Taigi Konvencija nesuteikia pagrindo tarptautiniam bendradarbiavimui prevenciniais tikslais ir duomenimis gali būti keičiamasi tik tada, jei jie yra susiję su konkrečiu nusikalstamos veikos tyrimu.

24 straipsnyje su keliais pakeitimais atkartojama atitinkama Budapešto konvencijos 15 straipsnio formuluotė. Jame išdėstytos visa apimančios sąlygos ir apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad IV skyriuje nustatytiems įgaliojimams ir procedūroms būtų taikoma tinkamo lygio pagrindinių teisių apsauga, įskaitant proporcingumo principą. Tokias sąlygas ir apsaugos priemones sudaro, *inter alia*, teisminė ar kitokia nepriklausoma peržiūra, teisė į veiksmingą teisinę gynybą, taikymą pateisinantys pagrindai ir tokių įgaliojimų ar procedūrų taikymo srities ir trukmės apribojimas. Be to, pagal šį straipsnį nustatytos sąlygos ir apsaugos priemonės nacionaliniu lygmeniu taikomos IV skyriuje nustatytiems įgaliojimams ir procedūroms tiek vidaus nusikalstamų veikų tyrimų ir baudžiamųjų procesų, tiek prašomosios valstybės Konvencijos šalies tarptautinio bendradarbiavimo pagal V skyrių tikslais.

25–30 straipsniai parengti remiantis atitinkamais Budapešto konvencijoje numatytais vidaus įgaliojimais ir procedūrinėmis priemonėmis. Tai: operatyvus laikomų elektroninių duomenų išsaugojimas, operatyvus srauto duomenų išsaugojimas ir dalinis atskleidimas, nurodymas dėl duomenų pateikimo, laikomų elektroninių duomenų paieška ir poėmis, srauto duomenų surinkimas realiuoju laiku ir turinio duomenų perėmimas.

31 straipsnis atspindi UNCAC 31 straipsnį. Jame reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys imtųsi priemonių, įgalinančių įšaldyti, areštuoti ir konfiskuoti nusikalstamu būdu gautas pajamas.

32 straipsnis parengtas remiantis UNTOC ir UNCAC ir pagal jį valstybėms Konvencijos šalims suteikiama galimybė nustatyti informaciją apie asmens teistumą ir tokia informacija naudotis baudžiamajame procese, susijusiame su nusikalstama veika, nustatyta pagal Konvenciją.

33 straipsnis parengtas remiantis UNTOC ir jame iš valstybių Konvencijos šalių reikalaujama imtis tinkamų priemonių pagal savo vidaus įstatymus tinkamai liudytojų apsaugai užtikrinti.

34 straipsnis parengtas remiantis UNTOC ir jame iš valstybių Konvencijos šalių reikalaujama imtis tinkamų priemonių pagal savo vidaus įstatymus, kad aukoms, ypač Konvencijos 14–16 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų aukoms, būtų suteikta tinkama pagalba. Iš valstybių Konvencijos šalių taip pat reikalaujama taikant 34 straipsnio 2–4 dalis atsižvelgti į aukų amžių, lytį, konkrečias aplinkybes ir poreikius, įskaitant ypatingas vaikų aplinkybes ir poreikius. 6 dalyje valstybės Konvencijos šalys raginamos imtis veiksmingų priemonių užtikrinti, kad būtų laikomasi prašymų pašalinti šios Konvencijos 14 ir 16 straipsniuose aprašytą turinį arba padaryti jį neprieinamą tiek, kiek tai atitinka jų vidaus teisines sistemas.

Tarptautinis bendradarbiavimas(II skyrius (35–52 straipsniai))

35 straipsnyje nustatyti tarptautinio bendradarbiavimo bendrieji principai ir sritis ir reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys bendradarbiautų tarpusavyje tirdamos pagal Konvenciją nustatytas nusikalstamas veikas, vykdydamos baudžiamąjį persekiojimą ir rinkdamos elektroninius įrodymus bei keisdamosi jais, taip pat rinkdamos visų sunkių nusikaltimų, už kuriuos skiriama didžiausia ketverių metų laisvės atėmimo bausmė arba griežtesnė bausmė, elektroninius įrodymus ir jais keisdamosi. Todėl tarptautinis bendradarbiavimas palaikomas tik dėl nusikaltimų, nustatytų pagal Konvenciją, ir tik dėl sunkių nusikaltimų, už kuriuos nustatyta aiški bausmė.

36 straipsnyje pateikiama aiški nuostata dėl asmens duomenų apsaugos. Šia nuostata reglamentuojamos asmens duomenų perdavimo tarptautinio bendradarbiavimo tikslais taisyklės. Duomenys gali būti perduodami tik laikantis perduodančiosios valstybės Konvencijos šalies vidaus teisės ir tarptautinės teisės įsipareigojimų. Valstybės Konvencijos šalys gali atsisakyti perduoti asmens duomenis, jei jų negalima pateikti laikantis jų taikytinų asmens duomenų apsaugos įstatymų. ES tai reiškia, kad, prieš pateikiant bet kokius asmens

duomenis kitai valstybei Konvencijos šaliai, turi būti taikomi svarbūs duomenų apsaugos principai pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, įskaitant tikslo apribojimo, duomenų kiekio mažinimo, proporcingumo ir būtinumo principus. Valstybės Konvencijos šalys taip pat gali siekti nustatyti reikiamas sąlygas, kad būtų užtikrintas reikalavimų laikymasis atsakant į prašymą pateikti asmens duomenis. Valstybės Konvencijos šalys privalo užtikrinti, kad asmens duomenims, kuriuos jos gauna pagal šią Konvenciją, jų atitinkamose teisinėse sistemose būtų taikomos veiksmingos ir tinkamos apsaugos priemonės. Valstybės Konvencijos šalys gali perduoti gautus asmens duomenis trečiajai šaliai arba tarptautinei organizacijai tik gavusios išankstinį pirmosios perduodančiosios valstybės Konvencijos šalies leidimą, o tam gali reikėti, kad leidimas būtų pateiktas raštu.

37 straipsnis parengtas remiantis UNCAC ir Budapešto konvencija ir jame nustatytos išsamios ekstradicijos taisyklės. Pagal šio Konvencijos straipsnio 8 dalį leidžiama atsisakyti vykdyti ekstradiciją remiantis prašomosios valstybės Konvencijos šalies nacionalinėje teisėje nustatytomis sąlygomis. 15 dalyje nustatytas papildomas atsisakymo vykdyti ekstradiciją pagrindas – jeigu prašymas pateiktas siekiant vykdyti asmens baudžiamąjį persekiojimą arba jį nubausti dėl jo lyties, rasės, kalbos, religijos, pilietybės, etninės kilmės ar politinių įsitikinimų arba jeigu tokį prašymą patenkinus dėl vienos iš minėtų priežasčių būtų pakenkta to asmens padėčiai.

38 ir 39 straipsniai parengti remiantis UNTOC ir UNCAC ir juose nustatyta galimybė perduoti nuteistus asmenis ir vykdyti baudžiamąjį procesą.

40 straipsnyje atkartojamos UNTOC, UNCAC ir Budapešto konvencijos nuostatos ir išdėstomos išsamios nuostatos dėl principų ir procedūrų, susijusių su savitarpio teisine pagalba. 17 dalyje reikalaujama, kad savitarpio teisinės pagalbos prašymai būtų vykdomi pagal prašomosios valstybės Konvencijos šalies vidaus teisę. 19 dalyje prašančiajai valstybei Konvencijos šaliai yra draudžiama be išankstinio prašomosios valstybės Konvencijos šalies sutikimo perduoti ir naudoti prašomosios valstybės Konvencijos šalies suteiktą informaciją ar įrodymus kitais nei prašyme nurodytų tyrimų, baudžiamojo persekiojimo ar teismo proceso tikslais. 8, 21 ir 22 dalyse išdėstyti išsamūs pagrindai atmesti savitarpio teisinės pagalbos prašymus, kaip aprašyta skirsnyje „*Pagrindinės teisės*“.

41 straipsnis parengtas remiantis Budapešto konvencijos 35 straipsniu ir jame reikalaujama, kad valstybės Konvencijos šalys sukurtų visą parą kasdien veikiančius tinklus, kurie teiktų pagalbą vykdant konkrečius tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą, teismo procesą dėl pagal Konvenciją nustatytų nusikalstamų veikų arba renkant elektroninius įrodymus.

42–46 straipsniuose atkartojami Budapešto konvencijos 29–33 straipsniai ir išsamiai aprašomos konkrečios tarptautinio bendradarbiavimo savitarpio teisinės pagalbos tikslais priemonės. Tokios priemonės yra: operatyvus laikomų elektroninių duomenų išsaugojimas, operatyvus saugomų srauto duomenų atskleidimas, prieiga prie saugomų elektroninių duomenų, taip pat srauto duomenų surinkimas realiuoju laiku ir turinio duomenų perėmimas. Dėl griežčiausių intervencinių priemonių, t. y. srauto duomenų rinkimo realiuoju laiku ir turinio duomenų perėmimo, pažymėtina, kad valstybėms Konvencijos šalims taikomas siauresnis įpareigojimas „dėti pastangas“ suteikti tokią pagalbą. Šis įpareigojimas iš esmės yra įpareigojimas „dėti didžiausias pastangas“, todėl valstybes Konvencijos šalis varžo mažiau negu įpareigojimai dėl kitų savitarpio teisinės pagalbos priemonių, pagal kurias bendradarbiauti su kitomis valstybėmis Konvencijos šalimis yra reikalaujama, nebent neįvykdomos taikytinos sąlygos arba remiamasi vienu iš galimų atsisakymo bendradarbiauti pagrindų. Be to, pagalbos, susijusios su turinio duomenų perėmimu, galima prašyti tik sunkių nusikalstamų veikų atveju ir tik ta apimtimi, kuria tai leidžiama pagal valstybėms Konvencijos šalims taikytinas sutartis arba jų vidaus teisės aktus.

47 ir 48 straipsniai parengti remiantis UNTOC ir UNCAC ir juose valstybės Konvencijos šalys raginamos bendradarbiauti siekiant stiprinti teisėsaugos veiksmus kovojant su nusikalstamomis veikomis, nustatytomis pagal Konvenciją, ir tuo pačiu tikslu įsteigti jungtines tyrimo įstaigas.

49–52 straipsniai parengti remiantis UNTOC ir (arba) UNCAC ir juose nustatytos būtiniausios taisyklės dėl nusikaltimais, nustatytais pagal Konvenciją, gautų pajamų ar turto konfiskavimo, išieškojimo ir susigrąžinimo priemonių.

Prevencinės priemonės (VI skyrius (53 straipsnis))

53 straipsnyje valstybės Konvencijos šalys raginamos, laikantis savo teisės sistemų pagrindinių principų, stengtis plėtoti ir vykdyti arba išsaugoti veiksmingą ir koordinuojamą politiką ir geriausią praktiką, kad tinkamomis teisėkūros, administracinėmis arba kitomis priemonėmis būtų sumažintos esamos ar būsimos galimybės daryti kibernetinius nusikaltimus. Valstybės Konvencijos šalys turėtų skatinti aktyvų atitinkamų asmenų ir subjektų, nepriklausančių viešajam sektoriui, pavyzdžiui, nevyriausybinių organizacijų, pilietinės visuomenės organizacijų, akademinių institucijų ir privačiojo sektoriaus subjektų, taip pat plačiosios visuomenės dalyvavimą atitinkamuose pagal Konvenciją nustatytų nusikalstamų veikų prevencijos srityse. 3 dalyje pateikiamas nebaigtinis ir neprivalomas prevencinių priemonių sąrašas. 3 dalies e punkte atskirai kaip viena iš prevencinių priemonių paminimas pripažįstamas saugumo srities tyrėjų teisėtos veiklos indėlis, kai ta veikla tėra siekiama sustiprinti ir pagerinti paslaugų teikėjų produktų, paslaugų ir klientų saugumą.

Techninė pagalba ir keitimasis informacija (VII skyrius (54–56 straipsniai))

54–56 straipsniai parengti remiantis UNTOC ir (arba) UNCAC ir juose išdėstytos nuostatos dėl techninės pagalbos teikimo, pajėgumų stiprinimo ir keitimosi informacija, ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių Konvencijos šalių interesus ir poreikius.

Įgyvendinimo mechanizmas (VIII skyrius (57–58 straipsniai))

57 ir 58 straipsniai parengti remiantis UNCAC ir juose pateikiama išsami informacija apie valstybių Konvencijos šalių konferenciją, kuri prižiūrės Konvencijos įgyvendinimą ir kuriai suteikiama kompetencija rengti ir priimti Konvencijos papildomus protokolus pagal Konvencijos 61 ir 62 straipsnius. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius teikia sekretoriato paslaugas ir sušaukia valstybių Konvencijos šalių konferenciją ne vėliau kaip per vienus metus nuo Konvencijos įsigaliojimo. Vėliau reguliarūs Konferencijos posėdžiai rengiami pagal Konferencijos patvirtintas darbo tvarkos taisykles.

Baigiamosios nuostatos (IX skyrius (59–68 straipsniai))

Konvencijos IX skyriuje išdėstytos baigiamosios nuostatos. Be kitų dalykų, 60 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad ES valstybės narės, kurios yra Konvencijos šalys, savo tarpusavio santykiuose gali toliau taikyti Sąjungos teisę. Joje Budapešto konvencijos ir kitų tarptautinių dokumentų šalims taip pat leidžiama toliau tarpusavyje taikyti tuos dokumentus.

64 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visos valstybės gali pasirašyti Konvenciją Hanojuje 2025 m. spalio mėn., o vėliau – Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke iki 2026 m. gruodžio 31 d. Pagal 2 dalį Konvenciją taip pat gali pasirašyti regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga, jei Konvenciją pagal 1 dalį pasirašo bent viena valstybė narė.

64 straipsnio 3 dalyje ir 65 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Konvencija įsigalioja, kai keturiasdešimt valstybių išreiškia sutikimą būti saistomoms Konvencijos deponuodamos savo ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga,

gali deponuoti savo ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentus, jei tai yra padariusi bent viena iš jų valstybių narių. Savo ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumente regioninė ekonominės integracijos organizacija nurodo savo kompetencijos šios Konvencijos reglamentuojamais klausimais apimtį. Pagal 64 straipsnio 4 dalį regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga, gali prisijungti prie Konvencijos, jeigu bent viena valstybė narė yra Konvencijos šalis. Prisijungdama prie Konvencijos Sąjunga nurodo savo kompetencijos Konvencijos reglamentuojamais klausimais apimtį.

Pagal 66 straipsnio 1 dalį praėjus penkeriems metams nuo Konvencijos įsigaliojimo, bet kuri valstybė Konvencijos šalis gali pasiūlyti pakeitimą jį pateikdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris po to praneša apie siūlomą pakeitimą valstybėms Konvencijos šalims ir valstybių Konvencijos šalių konferencijai, kad šios apsvarstytų pasiūlymą ir priimtų dėl jo sprendimą. Pagal 2 dalį regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga, savo kompetencijai priklausančiais klausimais gali balsuoti, o jos balsų skaičius yra lygus valstybių narių, kurios yra Konvencijos šalys, skaičiui. Pagal 1 dalį priimtą pakeitimą turi ratifikuoti, priimti arba patvirtinti valstybės Konvencijos šalys.

61 ir 62 straipsniuose pateikiamos taisyklės dėl Konvencijos papildomų protokolų. 61 straipsnio 2 dalyje regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kaip, pavyzdžiui, Sąjungai, leidžiama tapti protokolo šalimi tik tada, jei ta organizacija yra Konvencijos šalis. Pagal 4 dalį bet kuris Konvencijos protokolas aiškinamas kartu su Konvencija, atsižvelgiant į to protokolo tikslą. Tam, kad valstybių Konvencijos šalių konferencija svarstytų, ar priimti papildomą protokolą, pagal 62 straipsnio 1 dalį reikia bent šešiasdešimties valstybių Konvencijos šalių. Tame straipsnyje taip pat numatyta, kad valstybių Konvencijos šalių konferencija deda visas pastangas, kad būtų pasiektas bendras sutarimas dėl bet kurio papildomo protokolo, ir tik kraštutiniu atveju, išnaudojus visas šias pastangas, papildomam protokolui priimti yra reikalinga ne mažiau kaip dviejų trečdalių valstybių Konvencijos šalių, dalyvaujančių ir balsuojančių valstybių Konvencijos šalių konferencijos posėdyje, balsų dauguma. Pagal 62 straipsnio 2 dalį balsų, kuriais pagal savo kompetenciją gali naudotis regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga, skaičius yra lygus jų valstybių narių, kurios yra Konvencijos šalys, skaičiui.

Pagal 67 straipsnio 2 dalį regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip, pavyzdžiui, Sąjunga, nustoja būti Konvencijos šalimi, kai Konvenciją denonsuoja visos jų valstybės narės.

Prie rezoliucijos, kuria priimama Konvencija, pridedamos aiškinamosios pastabos dėl 2, 17, 23 ir 35 straipsnių. Nors tokios aiškinamosios pastabos nėra autoritetingas Konvencijos aiškinimo dokumentas, jomis yra siekiama padėti Šalims ją taikyti. Per derybas išplatintose JT *Ad hoc* komiteto pirmininko aiškinamosiose pastabose taip pat aptariami keli svarbūs aiškinimo aspektai. *Ad hoc* komiteto interneto svetainėje skelbiami visi per derybas pateikti pasiūlymai ir Konvencijos teksto projekto pakeitimai, taigi joje pateikiama naudingos informacijos apie svarbių nuostatų rengimą ir ji gali turėti aiškinamąją galią. Taip pat pažymėtina, kad Budapešto konvencijos aiškinamoji ataskaita[(24)], nors ir nėra oficiali, taip pat gali būti Šalims naudingos informacijos apie įvairias nuostatas, parengtas remiantis Budapešto konvencija, pavyzdžiui, daugumą Konvencijos nuostatų dėl kriminalizavimo ir procedūrinių įgaliojimų, šaltinis.

(24) Europos Tarybos sutarčių serija, Nr. 185

2025/0230 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Jungtinių Tautų konvencijos dėl kibernetinių nusikaltimų, dėl tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su tam tikrais nusikaltimais, daromais naudojantis informacinių ir ryšių technologijų sistemomis, stiprinimo ir dėl keitimosi elektroniniais sunkių nusikaltimų įrodymais pasirašymo Europos Sąjungos vardu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį, 82 straipsnio 1 dalį, 83 straipsnio 1 dalį ir 87 straipsnio 2 dalį kartu su 218 straipsnio 5 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2022 m. gegužės 24 d. Tarybos sprendimu (ES) 2022/895 Komisijai suteikti įgaliojimai Europos Sąjungos vardu dalyvauti derybose dėl Jungtinių Tautų konvencijos dėl kibernetinių nusikaltimų;

(2) Jungtinių Tautų konvencijos dėl kibernetinių nusikaltimų, dėl tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su tam tikrais nusikaltimais, daromais naudojantis informacinių ir ryšių technologijų sistemomis, stiprinimo ir dėl keitimosi elektroniniais sunkių nusikaltimų įrodymais (toliau – Konvencija) tekstą Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė 2024 m. gruodžio 24 d. Numatyta, kad Konvenciją bus galima pasirašyti Hanojuje, Vietname, 2025 m. spalio 25 d., o vėliau – Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke iki 2026 m. gruodžio 31 d.;

(3) Konvencija atitinka Europos Sąjungos saugumo tikslus, nurodytus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 67 straipsnio 3 dalyje, t. y. užtikrinti aukštą saugumo lygį prevencijos bei kovos su nusikalstamumu priemonėmis, taip pat policijos ir teisminių institucijų bei kitų kompetentingų valdžios institucijų veiklos koordinavimo ir bendradarbiavimo priemonėmis, taip pat derinant baudžiamuosius įstatymus;

(4) Konvencijos nuostatos taikomos konkretiems nusikalstamų veikų tyrimams ar baudžiamiesiems procesams, susijusiems su nusikalstamomis veikomis, nustatytomis pagal Konvenciją, ir pagal jas duomenimis keistis yra leidžiama tik tokiu tikslu;

(5) Konvencija suderinama tam tikra grupe aiškiai apibrėžtų nusikalstamų veikų, o valstybėms Konvencijos šalims suteikiamas reikalingas lankstumas, kad teisėtas elgesys nebūtų pernelyg kriminalizuojamas;

(6) Konvencijoje nustatytos tik būtiniausios taisyklės dėl juridinių asmenų atsakomybės už joje nurodytas nusikalstamas veikas ir nereikalaujama tokios baudžiamosios atsakomybės nustatyti jokiu valstybės Konvencijos šalies teisiniams principams prieštaraujančiu būdu;

(7) Konvencija taip pat atitinka Europos Sąjungos asmens duomenų, privatumo ir pagrindinių teisių apsaugos tikslus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją;

(8) Konvencijoje įtvirtintos griežtos žmogaus teisių apsaugos priemonės ir neleidžiamas joks aiškinimas, dėl kurio žmogaus teisės ar pagrindinės laisvės, visų pirma saviraiškos, sąžinės, nuomonės, religijos ar tikėjimo, taikių susirinkimų ir asociacijų laisvės, būtų suvaržytos. Šiomis apsaugos priemonėmis taip pat užtikrinama galimybė atsisakyti bendradarbiauti tarptautiniu lygiu, jei bendradarbiavimas prieštarautų valstybių Konvencijos šalių vidaus teisės aktams arba atsisakyti bendradarbiauti būtų būtina siekiant išvengti bet kokios formos diskriminacijos;

(9) dėl įgaliojimų ir procedūrinių priemonių tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis pažymėtina, kad Konvencijoje numatytos horizontaliosios sąlygos ir apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama žmogaus teisių apsauga, laikantis valstybių Konvencijos šalių įsipareigojimų pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę, ir kurios apima proporcingumo principą. Tokias sąlygas ir apsaugos priemones sudaro, be kitų dalykų, teisminė ar kitokia nepriklausoma peržiūra, teisė į veiksmingą teisinę gynybą, taikymą pateisinantys pagrindai ir tokių įgaliojimų ar procedūrų taikymo srities ir trukmės apribojimas;

(10) į Konvenciją įtraukta speciali nuostata dėl asmens duomenų apsaugos, kuria užtikrinama, kad prieš pateikiant bet kokius asmens duomenis kitai valstybei Konvencijos šaliai, būtų taikomi svarbūs Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtinti duomenų apsaugos principai, įskaitant tikslų apribojimo, duomenų kiekio mažinimo, proporcingumo ir būtinumo principus;

(11) dalyvaudama derybose Sąjungos vardu Komisija užtikrino Konvencijos suderinamumą su atitinkamomis Europos Sąjungos taisyklėmis;

(12) tam tikros išlygos ir pranešimai yra svarbūs siekiant užtikrinti, kad Konvencija būtų suderinama su Sąjungos teise ir politika, taip pat tam, kad valstybės narės santykiuose su ES nepriklausančiomis šalimis Konvenciją taikytų vienodai ir kad Konvencija būtų taikoma veiksmingai;

(13) išlygos ir pranešimai, kurių gairės pateikiamos šio sprendimo I priede, nedaro poveikio jokioms kitoms išlygoms ar deklaracijoms, kurias valstybės narės gali pageidauti pateikti atskirai, jei tai leidžiama;

(14) kadangi Konvencijoje numatytos procedūros, kuriomis gerinama tarpvalstybinė prieiga prie elektroninių įrodymų, ir bendros apsaugos priemonės, Europos Sąjungai tapus Konvencijos šalimi bus skatinamas jos pastangų kovoti su kibernetiniais nusikaltimais ir kitų formų nusikalstamumu suderinamumas pasauliniu lygmeniu. Ji palengvins ES valstybių narių Konvencijos šalių ir ES nepriklausančių valstybių Konvencijos šalių bendradarbiavimą, kartu užtikrinant aukštą asmenų apsaugos lygį;

(15) Pagal Konvencijos 64 straipsnį ji teikiama pasirašyti Sąjungai;

(16) Sąjunga kartu su valstybėmis narėmis turėtų tapti Konvencijos Šalimi, nes tiek ji, tiek valstybės narės turi kompetenciją Konvencijos taikymo srityse. Šis sprendimas nedaro poveikio valstybių narių galimybei pasirašyti Konvenciją pagal jų vidaus procedūras;

(17) Europos Sąjungai skubiai pasirašius Konvenciją taip pat bus užtikrinta, kad Sąjunga turėtų prasmingą balsą ankstyvame šios naujos pasaulinės kovos su kibernetiniais nusikaltimais sistemos diegimo etape;

(18) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalį buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir [... m. … d.] jis pateikė nuomonę;

(19) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija [... *laišku*] pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šį sprendimą];

ARBA

[pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas];

(20) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos Karalystės pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danijos Karalystė nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;

(21) Konvencija turėtų būti pasirašyta, o pridedamos išlygos ir pranešimai turėtų būti patvirtinti,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Europos Sąjungos vardu įgaliojama pasirašyti Jungtinių Tautų konvenciją dėl kibernetinių nusikaltimų, dėl tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su tam tikrais nusikaltimais, daromais naudojantis informacinių ir ryšių technologijų sistemomis, stiprinimo ir dėl keitimosi elektroniniais sunkių nusikaltimų įrodymais (toliau – Konvencija) su sąlyga, kad minėta Konvencija bus sudaryta.

Konvencijos tekstas pateikiamas šio sprendimo II priede.

2 straipsnis

Patvirtinamos šio sprendimo I priede išdėstytos išlygos ir pranešimai.

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo priėmimo.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė
[...]